

УДК 338. 246(477)

Стащук О. В.,*кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів і кредиту Волинського національного університету імені Лесі Українки,***Андрійчук М. П.,***студентка 5-го курсу економічного факультету Волинського національного університету імені Лесі Українки*

ЗОВНІШНІ ТА ВНУТРІШНІ ЗАГРОЗИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Формування механізму адаптивних властивостей фінансової системи підприємства нині набуває особливої актуальності. Це зумовлено передусім необхідністю локалізації різноманітних зовнішніх і внутрішніх загроз, які чинять дестабілізуючий вплив на фінансову діяльність підприємства.

Ключові слова: зовнішні загрози, внутрішні загрози, фінансова безпека підприємства.

Формирование механизма адаптивных свойств финансовой системы предприятия сегодня приобретает особую актуальность. Это вызвано прежде всего необходимостью локализации различного вида внешних и внутренних угроз, которые оказывают дестабилизирующее влияние на финансовую деятельность предприятия.

Ключевые слова: внешние угрозы, внутренние угрозы, финансовая система предприятия, финансовая безопасность предприятия.

Formation of mechanism of adaptive properties of financial system of enterprise now is very topical. It is caused first of all by need of localization of different kinds of external and internal threats, which act as destabilizing effect to the financial activity of enterprise.

Keywords: external threats, internal threats, financial security of enterprise.

Постановка проблеми. З розвитком ринкових відносин та активізацією конкурентного середовища важливого значення в управлінні набули питання економічної безпеки ведення діяльності як основи підтримання конкурентоздатності суб'єктів господарювання в довгостроковому періоді. Однією з найбільш вагомих складових економічної безпеки більшість сучасних науковців вважають фінансову безпеку. Це зумовлено тим, що в сучасному економічному середовищі прояв будь-якого виду чи типу загроз призводить до виникнення ускладнень чи появи додаткових можливостей фінансового характеру.

Дослідження літературних джерел дозволяють дійти висновку щодо існування значного наукового інтересу до цього поняття. Особливо актуальним питання фінансової безпеки постало в умовах фінансової кризи. Більшість вітчизняних вчених вважають, що фінансова безпека – це стан захищеності від загроз, що виникають у процесі його функціонування та розвитку як суб'єкта фінансових відносин. З огляду на наведене тлумачення, це дослідження спрямоване на ідентифікацію внутрішніх та зовнішніх загроз, яким може бути піддана фінансова безпека підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні основи економічної безпеки еволюціонували із дослідженнями таких вчених, як К. С. Горячева, О. В. Ареф'єва, Т. Б. Кузенко, І. Бланк, О. М. Підхольний, Н. О. Микитюк, І. П. Вознюк, О. Шевцова та інші [1-5]. Їхні здобутки викликали певну парадигму теорії фінансової безпеки держави, підприємств, банків та сприяли створенню методологічної бази оцінки та забезпечення фінансової безпеки. Разом з тим багато теоретичних аспектів з цієї тематики потребує подальшого дослідження. Зокрема, потребують подальшого дослідження зовнішні та внутрішні загрози впливу на фінансову безпеку підприємств.

Мета і завдання дослідження. У сучасних умовах фінансові відносини набувають все більшого значення, посилюється роль та вплив фінансової системи, зростає значення фінансових важелів і методів, які значною мірою визначають ефективність діяльності господарюючого суб'єкта. Як свідчить аналіз літератури за напрямом дослідження, остаточної класифікації зовнішніх та внутрішніх загроз фінансової безпеки підприємства не склалось. Вона перебуває у стадії свого розвитку спільно з розвитком загальної теорії безпеки. Отже, недостатність розкриття окреслених питань у підсумку і визначають головну мету статті.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах на діяльність підприємств впливає безліч загроз, дія яких призводить до значних втрат і збитків і, як наслідок, до зниження рівня стійкості його функціонування і розвитку.

Під загрозами фінансової безпеки суб'єктів господарювання розуміють потенційні або реальні дії фізичних або юридичних осіб, що порушують стан захищеності суб'єкта підприємницької діяльності і здатні призвести до припинення його діяльності або до фінансових та інших втрат [3, с. 100].

Необхідно зазначити, що загрозою фінансовій безпеці підприємництва може бути не будь-яка дія, що має негативні наслідки. Так, не варто вважати загрозою фінансовій безпеці діяльність керівництва фірми з вкладення коштів у цінні папери, запровадження нових організаційних форм, організацію ви-

робництва абсолютно нового товару. Ці управлінські рішення є ризикованими і можуть мати негативні фінансові наслідки, оскільки може різко змінитися кон'юнктура ринку цінних паперів, потреби населення, або нові організаційні форми не виправдають себе. Але потрібно мати на увазі, що все це спрямовано на досягнення основної мети фірми, на її подальший розвиток. Такі рішення становлять невід'ємну складову самої підприємницької діяльності, яка здійснюється на власний ризик і допускає певні втрати. Не можна вважати загрозою безпеці підприємництва, наприклад, встановлення керівництвом фірми низьких цін на продукцію в початковий період діяльності фірми.

Діяльність керівництва фірми, незважаючи на ризикований характер, загалом відповідає чинному законодавству. Загрози ж, як правило, передбачають порушення законодавчих норм певної галузі права і зумовлюють певну відповідальність осіб, які це здійснюють.

При розгляді фінансової безпеки підприємства виділяють внутрішні і зовнішні загрози.

Внутрішні загрози пов'язані з помилками і прорахунками в управлінні, вони можуть бути усунуті. Зовнішні ж загрози не є керованими, тому рівень інтенсивності їх впливу повинен бути врахований під час формування необхідних резервів для підтримки стійкого функціонування підприємства.

Для кожного підприємства зовнішні і внутрішні загрози суто індивідуальні. Разом з тим зазначені категорії містять елементи, характерні діяльності практично будь-якого суб'єкта господарювання. Серед основних причин виникнення зовнішніх загроз фінансовій безпеці підприємств варто виділити такі: стрімкий розвиток процесу транснаціоналізації економічних зв'язків, інтернаціоналізації світового господарства; високий ступінь концентрації фінансових ресурсів як на макроекономічному рівні, так і на глобальному рівні (міждержавна економічна інтеграція, з урахуванням її фінансової і валютної складової); високий ступінь мобільності і взаємозв'язку фінансових ринків на базі новітніх інформаційних технологій; різноманіття фінансових інструментів; посилення конкуренції між державами в економічній і іншій сферах, використання економічних чинників і стратегій завоювання світового простору; надмірна залежність національної економіки від іноземного капіталу, що призводить до вразливості фінансових систем; глобальне наростання нестабільності світової фінансової системи, виникнення загрозливих кризових тенденцій, нездатність сучасних фінансових інститутів ефективно їх контролювати [4, с. 119].

До внутрішніх загроз належать дії чи бездіяльність співробітників підприємства, що суперечать інтересам його комерційної діяльності, наслідком яких можуть бути нанесення економічного збитку компанії, витік чи втрата інформаційних ресурсів, підрив її ділового іміджу в бізнес-колах, виникнення проблем у взаєминах з реальними і потенційними партнерами, конфліктних ситуацій із представниками кримінального середовища, конкурентами, контролюючими і правоохоронними органами, виробничий травматизм чи загибель персоналу тощо.

Внутрішні загрози породжуються здебільшого неадекватною фінансово-економічною політикою підприємства, елементарними прорахунками органів управління, помилками, зловживаннями й іншими відхиленнями у керуванні фінансами підприємства.

Таким чином, як основні загрози фінансовій безпеці підприємства можна виділити наступні [1, с. 222]:

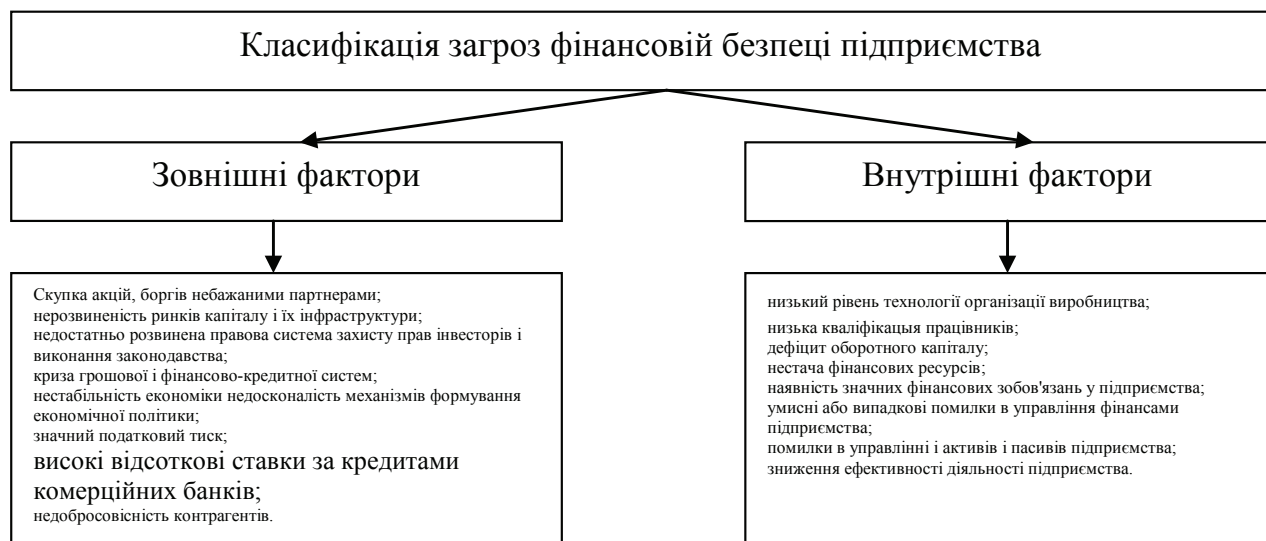

Рис 1. 1. Класифікація загроз фінансовій безпеці підприємства

Для забезпечення максимального ступеня захисту від цих загроз необхідна організаційно-адміністративна система заходів, покликана забезпечити фінансову безпеку фірми.

Висновки і пропозиції. Суб'єкти підприємницької діяльності можуть зазнавати впливів з боку різних фізичних і юридичних осіб, які мають негативні наслідки, насамперед, для фінансового стану фірми. У цьому разі виникає загроза безпеці підприємницької діяльності. Причому найважливішого значення для суб'єкта підприємницької діяльності набувають загрози фінансовій безпеці, оскільки всі втрати (організаційні, інформаційні, матеріальні, іміджу фірми) у остаточному підсумку виражаються саме у фінансових втратах, тобто втратах фінансових ресурсів. Ця проблема набуває особливого значення в сучасних умовах криміналізації економіки України.

У загальному випадку про фінансову безпеку фірми свідчать збереження її як цілісного структурного утворення і юридичної особи, а також стійкі (або такі, що ростуть) значення основних фінансових показників, визначення яких стане перспективами подальших досліджень. Стосовно ж конкретного аспекту діяльності фірми можуть використовуватися специфічні показники її безпеки.

Література:

1. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью / И. А. Бланк. Ника центр, Эльга, 2004. – 784 с.
2. Горячева К. С. Финансовая безопасность предприятия. Суть и место в системе экономической безопасности / К. С. Горячева // Экономист. – 2003. – № 8. – С. 65-67.
3. Ареф'єва О. В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки / О. В. Ареф'єва, Т. Б. Кузенко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1 (91). – С. 98-103.
4. Підхомний О. М. Типологія загроз фінансовій безпеці підприємницької діяльності / О. М. Підхомний, Н. О. Микитюк, І. П. Вознюк // Вісник Національного університету "Львівська політехніка": Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2007. – № 605. – С. 119-123.